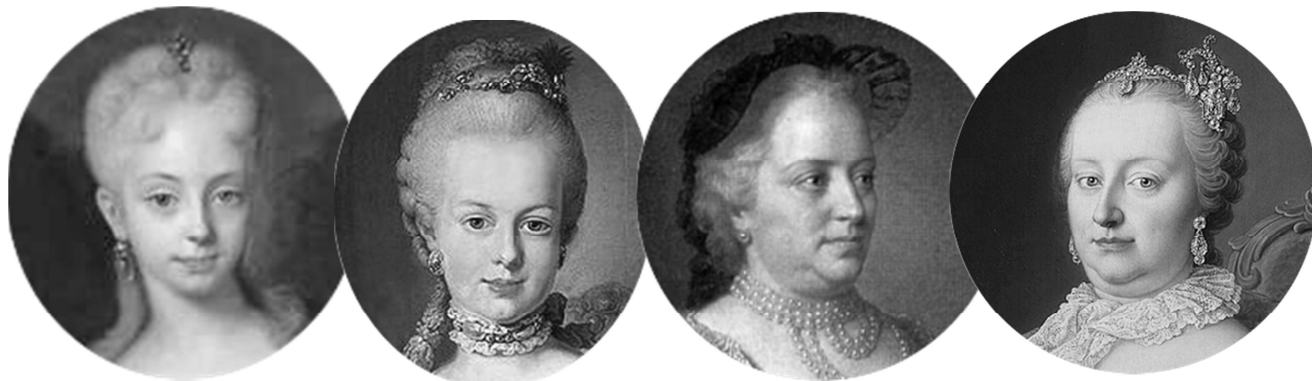

Pro milovníky historie

Marie Teresie a Nové Dvory

Před 300 lety se narodila Marie Teresie, královna uherská, královna česká, arcivévodkyně rakouská, jediná žena na českém královském trůně. Myslím, že svým přínosem pro české země si v ničem nezadá s českým králem a císařem Karlem IV. **A jenom málo českých městeček se může chlubit tím, že dnešní obyvatelé mohou chodit místy, kudy chodila i tato úžasná žena.**

Ale nejdříve si připomeneme něco málo z jejího života. Marie Terezie Valpurga Amálie Kristýna z rodu Habsburků se narodila 13. května 1717 ve Vídni. Byla nejstarší dcerou císaře Karla VI. Habsburského a jeho choti Alžběty Kristýny Brunšvické. Jelikož její jediný bratr Leopold zemřel v dětství ještě dříve, než se narodila, vydal císař Karel VI. dokument nazvaný pragmatická sankce, kterým zajistil nástupnictví trůnu Marii Terezii jako své nejstarší dceři. Jakkoliv mohla díky rozhodnutí svého otce Marie Terezie vládnout Rakousku, nástupnictví v čele Svaté říše římské jí Karel VI. zajistit jako ženě nedokázal – nikdy nebyla císařovnou, i když je tímto titulem nazývána. Císařem byl 13. září 1745 zvolen její manžel.

Manžela jí vybrali rodiče, kteří při tom hleděli hlavně na politiku. Volba padla na syna lotrinského vévody Leopolda Josefa Františka Štěpána, který byl o 9 let starší. Marie Terezie měla jako jedna z mála urozených dívek to štěstí, že svého muže vroucně milovala. Provдалa se 12. února 1736 v Augustiniánském kostele ve Vídni. Bylo jí 19 let. Františkovi Štěpánovi porodila Marie Terezie neuvěřitelných 16 dětí, z toho 5 synů a 11 dcer. Z toho 12 dětí se dožilo dospělosti, tři dcerky zemřely jako batolata a syn Karel Josef skonal ve svých šestnácti letech. Uvádí se, že kromě porodů prodělala ještě sedm dalších těhotenství, které skončily potratem či narozením mrtvého dítěte. Rodila dlouhých 19 let. Manželství Marie Terezie bylo šťastné, i když měl František Štěpán Lotrinský v pozdějších letech velkou slabost i pro jiné urozené ženy. Není se co divit, jeho manželka byla neustále v jiném stavu.

Po smrti svého otce dne 20. října 1740 se Marie Terezie stala panovnicí nad habsburskými zeměmi. Roku 1741 v Prešpurku (dnešní Bratislava) byla korunována za královnu uherskou a 12. května 1743 v chrámu sv. Víta v Praze korunována za královnu českou.

Za své vlády nařídila celou řadu reforem. Nařídila, aby daně platili všichni, nejen poddaní, snížila robotu poddaných na 3 dny, zakládaly se manufaktury, nové cesty, poštovní spojení, jednotná měna (tolar), zavedení papírových peněz, sjednocení měr a vah, zavedení 30% cla na dovoz zboží. To byly reformy velké. Do dnešních časů však existují i poměrně menší změny, které však užíváme stále, anebo by bylo určitě pro-spěšné tyto znovu zavést: zřizování chudobinců, dezinfikování studní, zkoušky porodních bab, péče o stravování chudých a invalidů, jediný syn z rodiny nesměl být odvedený za vojáka, cigány nutit k bydlení v pevných příbytcích, zřizování nápravných ústavů, zavedení očkování. Dále také periodické sčítávání obyvatel, očíslování domů, jména ulic, zavedení příjmení, evidence řemeslníků, obchodníků a prostitutek. Starostlivost o cesty na svěřených úsecích, výsadba stromů podél cest, topografie okresů a žup, pozemkové knihy. **Zavedla povinnost vést kroniku ve všech městech, městysech a obcích světské i duchovní vrchnosti a to k 1. lednu 1836 a bylo ve 14 bodech uvedeno, jak má kronika vypadat.** Prosazovala méně poutí a svátků a jiné a jiné reformy.

Manžel Marie Teresie František I. Štěpán Lotrinský, císař Svaté říše římské zemřel 18. srpna 1765 v Innsbrucku. Marie Teresie se nikdy s úmrtím Františka Štěpána nevyrovnala a po jeho smrti chodila jako vdova po zbytek života jen v černém. Jediná česká královna zemřela 29. listopadu 1780 ve Vídni ve věku 63 let.

Do Nových Dvorů se Marie Teresie podívala poprvé jako šestiletá se svou mladší sestrou Marií Annou při cestě svých rodičů z Vídně do Prahy na korunovaci za českého krále. Císař Karel VI. a císařovna Alžběta se na této cestě v září r. 1723 zastavili v Nových Dvorech a na zámku přespali. Tehdejší majitel panství hrabě František Antonín Pachta z Rájova připravil císařským manželům velkolepé uvítání. Celá panská zahrada, dominikánská residence i celé městečko bylo osvětleno 15.000 různobarevnými svítilnami. Druhého dne uspořádal hrabě Pachta pro Veličenstva a vysoké hodnostáře hon na jeleny a potom velkolepý oběd na galerii. Po korunovaci 5. září se zastavila Veličenstva opět v Nových Dvorech a zůstala zde přes noc.

Nové Dvory, už jako královna česká, navštívila potom až v roce 1750. Majitelem novodvorského panství již byl hrabě Karel Batthyany. V tomto roce bylo naplánováno velké vojenské cvičení v krajině mezi Kolínem, Starým Kolínem a Novými Dvory. Marie Teresie s manželem císařem Františkem Lotrinským navštívila toto cvičení 17. srpna. Nynější majitel panství jim po čas pobytu nabídl k obývání novodvorský zámek. Ráno 18. srpna průvodem panskou zahradou odešla Veličenstva na mši svatou do kostela sv. Anny. Císař s císařovnou klečeli při mši svaté na zvláště upravených klekátkách po levé straně oltáře. 25. srpna manželé pobyt ukončili a odjeli zpět do Vídně.

V roce 1754 opět císařská armáda ve stejné krajině znovu uspořádala podobné vojenské cvičení. Opět 17. srpna přijela navštívit toto cvičení i Marie Teresie s manželem. Když se pak manželé z vojenského tábora vraceli do Nových Dvorů, byli uvítáni výtečnou hudbou a nevídaným osvětlením. Osvětlen byl i kostel sv. Anny, a to celá kupole, pak obě věže odzvola až nahoru, jakož i průčelí residenčních střech směrem k zahradě. Spotřebováno bylo velké množství svítilen plněných olejem. V Nových Dvorech se zdrželi manželé až do 23. srpna, kdy po ranní mši u sv. Martina odjeli do Prahy.

Hlavní oltář v kostele sv. Anny v Nových Dvorech

Zpracovala Olga Stehlíková

Prameny: Josef Lédr: Děje panství a města Nových Dvorů

Internet